

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет педагогічний
Кафедра музичного мистецтва

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри музичного мистецтва

_____ Альона Боршуляк
_____ 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВОКАЛЬНИЙ КЛАС

для підготовки фахівців **першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**
за освітньо-професійною програмою **Середня освіта (Музичне мистецтво)**
спеціальності **A4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)**
предметною спеціальністю A4.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)
галузі знань **A Освіта**
мова навчання **українська**

2025-2026 навчальний рік

Розробник програми: Олена ПРЯДКО, кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри музичного мистецтва

Ухвалено на засіданні кафедри музичного мистецтва

Протокол №11 від «26» серпня 2025 року

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми

Тетяна СОВІК

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

1. Метою вивчення навчальної дисципліни: вокальна підготовка вчителя музичного мистецтва, забезпечення усвідомленості процесу розвитку співацького голосу на основі розуміння закономірностей вокальної діяльності, естетичне виховання студентів засобами вокального мистецтва.

Програма вивчення навчальної дисципліни “Вокальний клас” укладена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань А Освіта, спеціальності А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями) предметної спеціальності А4.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво).

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Рік навчання	1,2,3,4
Семестр вивчення	1,2,3,4,5,6,7,8
Кількість кредитів ЄКТС	12
Загальний обсяг годин	360
Кількість годин навчальних занять	120
Практичні заняття	120
Самостійна та індивідуальна робота	240
Форма підсумкового контролю	Залік, 2 екзамени

3. Статус дисципліни: навчальна дисципліна належить до обов’язкових освітніх компонентів професійної підготовки.

4. Передумови для вивчення дисципліни: освітній компонент починає вивчатися з першого семестру.

5. Програмні компетентності навчання.

Інтегральна компетентність: Здатність розв’язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій і методів педагогіки, психології, мистецтва, музичного мистецтва, методики навчання мистецтва, музичного навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Загальні компетентності:

ЗК 02	Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.
ЗК 03	Здатність поважати різноманітність і полікультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.
ЗК 04	Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді на основі етичних принципів, толерантності, до спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.
ЗК 05	Здатність діяти автономно, приймати обґрунтовані рішення і відповідати за їх виконання.
ЗК 06	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку мистецтва, музичного мистецтва, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 11	Здатність до творчого проектування, змістовного наповнення та оформлення позакласних та позашкільних музично-виховних та мистецьких заходів (лекції-концерти, концерти, музично-літературні вітальні, мистецькі конкурси, музичні квести, інші форми учнівської музичної та мистецької творчості).
СК 12	Здатність транслювати емоційно-ціннісне ставлення до національного і світового музичного та інших видів мистецтва через художньо-педагогічну та музично-виконавську інтерпретацію творів мистецтва.
СК 13	Здатність демонструвати у процесі колективного та індивідуального музикування музично-виконавські навички поєднання вокально-хорових, диригентських, інструментальних, вербальних інтерпретаційних, артистичних умінь, виконавської надійності.
СК 14	Здатність бути творчою та креативною особистістю, прагнути до постійного та систематичного вдосконалення власної професійної музично-педагогічної та виконавської майстерності, наполегливо досягати поставленої мети та якісно виконувати роботу у сфері педагогіки мистецтва.

6. Очікувані результати навчання з дисципліни:

ПРН 12	Володіти і використовувати тезаурус музичного мистецтва та інших видів мистецтв, аналізувати та систематизувати зміст програмно-методичного

	інструментарію музично-педагогічної та художньо-виконавської діяльності.
ПРН 15	Демонструвати навички і вміння поєднання музично-виконавських (вокально-хорових, диригентських, інструментальних) та артистичних умінь, виконавської надійності у процесі колективного та індивідуального музикування.

7. Засоби діагностики результатів навчання: виконання вокальних творів, виконання завдань самостійної роботи, розв'язання творчих завдань, педагогічних ситуацій, модульна контрольна робота (у формі академічного концерту), екзамен.

8. Програма навчальної дисципліни.

Денна форма здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	разом	у тому числі					
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. Формування початкових вокально-технічних умінь та навичок							
Тема 1. Психофізіологічні основи постановки співацького голосу. Будова голосового апарату.	6		2			4	
Тема 2. Співацька постава (положення корпусу, голови).	6		2			4	
Тема 3. Співацьке дихання (нижньореберне-діафрагматичне).	6		2			4	
Тема 4. Дикція та артикуляція.	6		2			4	
Тема 5. Формування та розвиток художньо-виконавських прийомів у співі.	6		2			4	
Разом за змістовим модулем 1	30		10			20	
Змістовий модуль 2. Формування навичок резонансного співу. Розвиток вокально-технічних та художньо-виконавських умінь та навичок							
Тема 1. Науково-методичне тлумачення поняття явища резонансного співу.	9		2			7	
Тема 2. Формування навичок використання головних резонаторів.	8		2			6	
Тема 3. Формування навичок використання грудних резонаторів.	10		4			6	
Тема 4. Використання змішаного резонування.	10		4			6	
Тема 5. Прикриття звуку у верхніх відрізках діапазону.	8		4			4	
Разом за змістовим модулем 2	45		16			29	

Змістовий модуль 3. Розвиток акустичних якостей співацького голосу. Удосконалення вокально-технічних та художньо-виконавських умінь та навичок							
Тема 1. Акустичні якості співацького голосу: а). звуковисотний діапазон; б). динамічний діапазон співацького голосу.	11		4			7	
Тема 2. Розвиток тембрального забарвлення співацького звуку: а). блиск; б). політність; в). густота; г). об'ємність; д). співацьке вібрато.	11		4			7	
Тема 3. Формування оптимального імпедансу в процесі голосоутворення.	8		2			6	
Разом за змістовим модулем 3	30		10			20	
Змістовий модуль 4. Технічні прийоми звукоутворення. Удосконалення вокально-технічних та художньо-виконавських умінь та навичок							
Тема 1. Кантілена у співі.	7		2			5	
Тема 2. Навички співу легато та стакато.	7		2			5	
Тема 3. Філірування звуку.	7		2			5	
Тема 4. Рухливість голосу. Формування навичок співу в швидкому темпі, розвиток елементів колоратурної техніки.	9		4			5	
Разом за змістовим модулем 4	30		10			20	
Змістовий модуль 5. Регістрова будова співацького голосу. Розвиток вокально-технічних та художньо-виконавських умінь та навичок, закріплення сформованих вокальних стереотипів							
Тема 1. Регістрова будова співацького голосу.	6		2			4	
Тема 2. Згладження регістрів співацького голосу.	6		2			4	
Тема 3. Відпрацювання навичок долання міжрегістрових переходів.	6		2			4	
Тема 4. Формування навичок прикриття звуку співацького голосу.	6		2			4	
Тема 5. Розвиток вокально-технічних умінь та навичок, засобів сценічної виразності.	6		2			4	
Разом за змістовим модулем 5	30		10			20	
Змістовий модуль 6. Розвиток вокально-слухових умінь. Удосконалення вокально-технічних та художньо-виконавських умінь та навичок.							
Тема 1. Розвиток оцінювально-аналізувальних умінь та навичок.	10		4			6	
Тема 2. Формування навичок пасивного вокального слуху.	10		4			6	
Тема 3. Розвиток активного вокально-педагогічного слуху майбутнього вчителя музичного мистецтва.	10		4			6	
Тема 4. Відпрацювання навичок точного інтонування у співі.	8		2			6	
Тема 5. Формування навичок стабільного інтонаційного самоконтролю у співі.	7		2			5	

Разом за змістовим модулем 6	45		16			29	
Змістовий модуль 7. Вокальна надійність. Удосконалення вокально-технічних умінь та навичок							
Тема 1. Розвиток вокальної надійності.	17		6			11	
Тема 2. Формування здатності безупинного виконання регулятивної функції музично-виконавської діяльності.	16		6			10	
Тема 3. Опанування прийомів подолання сценічного хвилювання в ході вокального виконавства.	14		4			10	
Тема 4. Формування навичок емоційної стійкості в ході публічних виступів.	14		4			10	
Тема 5. Формування навичок стабільного безпомилкового відтворення вокального матеріалу.	14		4			10	
Разом за змістовим модулем 7	75		24			51	
Змістовий модуль 8. Розвиток художньо-виконавських умінь та навичок. Удосконалення вокально-технічних та художньо-виконавських умінь та навичок							
Тема 1. Формування художньо-виконавських умінь та навичок вокаліста.	19		6			13	
Тема 2. Робота над відпрацюванням засобів художньої виразності у співі.	19		6			13	
Тема 3. Жести та міміка вокаліста.	19		6			13	
Тема 4. Робота над художнім образом у процесі вивчення вокального твору.	18		6			12	
Разом за змістовим модулем 8	75		24			51	
Разом годин	360		120			240	

9. Форми поточного та підсумкового контролю:

Форми поточного контролю: контроль на аудиторних заняттях; контроль самостійної роботи.

Форма модульного контролю: модульна контрольна робота (формат академічного концерту).

Форма підсумкового контролю: залік, екзамен.

10. Критерії оцінювання результатів навчання:

Розподіл балів, що присвоюються здобувачам:

I, II семестр (1,2 змістові модулі)

Поточний і модульний контроль				Підсумковий контроль	Сума
Змістовий модуль 1 (50 балів)		Змістовий модуль 2 (50 балів)		Залік	100 балів
Поточний контроль	МКР	Поточний контроль	МКР		
30 балів	20 балів	30 балів	20 балів		

III, IV, V, VI семестр (3,4,5,6 змістові модулі)

Поточний і модульний контроль								Підс. контроль	Суми
ЗМ 3 (15 б.)		ЗМ 4 (15 б.)		ЗМ 5 (15 б.)		ЗМ 6 (15 б.)		Екзамен	100 балів
ПК	МКР	ПК	МКР	ПК	МКР	ПК	МКР		
10	5	10	5	10	5	10	5	40 балів	

VII, VIII семестр (7,8 змістові модулі)

Поточний і модульний контроль				Підс. контроль	Суми
Змістовий модуль 7 (30 балів)		Змістовий модуль 8 (30 балів)		Екзамен	100 балів
Поточний контроль	МКР	Поточний контроль	МКР		
20	10	20	10	40 балів	

Критерії та норми оцінювання знань, умінь і навичок студентів з навчальної дисципліни. Розподіл балів, які отримують студенти

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Студент демонструє низький рівень вмотивованості до занять з постановки голосу; володіє низьким рівнем сформованості комплексу вокально-технічних виконавських умінь та навичок, вміння здійснювати самокоординування процесу звукоутворення та голосоведення; тип співацького дихання поверхневий, ключичний, відсутні навички утримування вдихальної установки, дихання не вистачає на виконання вокальної фрази, часто виникає потреба поновлювати дихання, вдих не організований, відсутні навички економного подовженого видиху; відсутні навички утримування високої співацької позиції та співацької установки; у співі студент часто використовує тверду або придихову атаку звуку; не володіє достатнім запасом засобів художньої виразності у співі, що перешкоджає успішному втіленню художнього задуму вокального твору.

2	Здобувач вищої освіти не достатньо усвідомлює значення майстерного володіння педагогом-музикантом власним голосом в ході професійної діяльності, навичками здійснення ілюстрування музичних творів на уроці музичного мистецтва у власному виконанні; комплекс вокально-технічних умінь та навичок сформований на початковому, понятійному рівні: не сформовані навички свідомого контролювання дихального процесу у співі; регістри не згладжені, перехідні звуки не прикриті; верхній відрізок звучання співацького голосу не прикритий; співацька постава сформована не достатньо, студент не вміє утримувати корпус та голову у правильному положенні; наявні негативні вокальні навички: піднімання плечей у співі, нахилання, або надмірне підняття голови під час співу; скутість окремих частин тіла перешкоджає правильності процесу голосоутворення; відсутня внутрішня активність всього організму студента. Відсутній належний рівень узгодженості у роботі генераторної, енергетичної та резонаторної систем співацького голосу. Навички передачі художнього зміст вокального твору не сформовані; студент не володіє засобами вокальної виразності сценічного виконавства; під час співу перед аудиторією відчуває скутість та страх; вокальне мовлення мало виразне.
3	Студент викazuje низьку зацікавленість мистецтвом співу, низький рівень самоорганізації в ході підготовки до практичних занять з постановки голосу. У студента низький рівень сформованості комплексу вокально-технічних виконавських умінь: не сформовані навички вокально-слухового контролю співацького процесу, відсутня координація між голосом та слухом; наявне неточне інтонування під час співу; студент не здатен відчувати стійкі та нестійкі ступені ладу; важко вдається правильно відтворювати мелодію пісні у супроводі музичного інструменту та акапела. Діапазон співацького голосу не розвинений; студент може співати в об'ємі менше однієї октави; тембральні характеристики голосу не розвинені; відсутнє співацьке вібрато. Під час співу у положенні сидячи, або стоячи відсутня достатня активність виконавського апарату студента, корпус не достатньо прямий, плечі не розведені максимально; часто трапляється скутість м'язів обличчя та шиї; студент швидко втомлюється, не може тривалий час утримувати правильну співацьку поставу.

Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти слабо зацікавлений опануванням співацьких умінь, має низьке прагнення поглиблення знань та вмій у сфері вокального виконавства. Вокально-технічний бік виконавства розвинений на середньому рівні: тип співацького дихання поверхневий, студент не може утримувати вдихальну установку; відсутні навички економного подовженого видиху; погано сформовані навички свідомого контролювання дихального процесу у співі. Утримування високої співацької позиції та співацької установки не стабільне; у співі студент часто використовує тверду або придихову атаку звуку; реєстри не згладжені, перехідні звуки не прикриті; спів часто напружений, форсований, що перешкоджає досягненню художньої виразності у співі.
	5	Здобувач вищої освіти виявляє середній рівень зацікавленості мистецтвом співу, в ході занять студент не демонструє чітко сформованої спрямованості до опанування фахових знань та вмій. В ході виконання вокально-технічних завдань у студента виявляється мала активність органів артикуляції; присутні негативні вокальні навички: піднімання кореня язика, його млявість, відсутність активності губ, сутість нижньої щелепи; голосні не виразні, приголосні звуки не достатньо чітко вимовляються студентом. Студент швидко втомлюється, несформована постава перешкоджає нормальній роботі голосового апарату.
	6	Здобувач вищої освіти не виявляє достатньої наполегливості у заняттях, мотивація не стійка. Середній рівень сформованості вокально-технічних умінь та навичок виявляється у тому, що вокально-слуховий контроль співацького процесу сформований не достатньо добре, трапляється неточне інтонування під час співу; не достатньо розвинений діапазон співацького голосу перешкоджає можливості виконувати вокально-педагогічний репертуар високої складності; тембральні характеристики голосу розвинені частково. Студент володіє обмеженим запасом засобів вокальної виразності; вокальна надійність не розвинена.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Студент демонструє зацікавленість процесом опанування співацьких умінь та навичок, оперує достатньо сформованим запасом професійних вокальних термінів. Вокально-технічний бік вокального виконавства характеризується опануванням навичок нижньо-реберного діафрагматичного типу співацького дихання на достатньому рівні, але в окремих випадках запасу повітря не вистачає для виконання вокальних фраз, що викликає необхідність часто поновлювати дихання; навички вдихальної установки сформовані достатньо; вдих організований, видих певною мірою подовжений, але не достатньо сформовані навички плавності голосоведення, стабільної подачі повітря; студент намагається контролювати співацьке дихання. Діапазон співацького голосу розвинений не повністю; виникають складнощі під час співу у верхньому відрізку діапазону; тембральні характеристики голосу яскраво не виражені; політність співацького звуку не стабільна.

	8	Здобувач вищої освіти демонструє стійке бажання опанувати та поглиблювати фахові знання та вміння, зацікавленість сучасними тенденціями розвитку мистецтва співу. Технічний бік вокального виконавства характеризується достатнім рівнем сформованості навичок звукоутворення, однак відсутнє стабільне утримування високої співацької позиції; процес звукоутворення піддається свідомому контролю студента, однак реєстри співацького голосу не зглажені, різняться за тембральним забарвленням; навички змішаного резонування у співі сформовані на достатньому рівні. Навички артикулювання сформовані на достатньому рівні, наявні окремі вади артикулювання та вокальної вимови; робота органів артикулювання подекуди не злагоджена, окремі органи артикулювання працюють не достатньо активно; вокальне мовлення не достатньо чітке та виразне. Студент прагне використовувати засоби втілення художнього образу вокального твору у співі.
	9	Студент має стійке бажання опанувати співацькі навички, сформований інтерес до вивчення сучасних підходів у роботі з розвитку співацького голосу. Достатній рівень розвиненості навичок свідомого координування процесу голосоутворення досягається завдяки сформованості вокально-слухових умінь, однак недостатньо налагоджений зв'язок між слухом та роботою голосового апарату під час співу, що призводить до неточного інтонування; у студентів не достатньо розвинені складові вокального слуху (мелодичний, гармонічний, тембральний, динамічний слух). Студент прагне демонструвати результати вправлянь в ході публічних виступів, але відчуває невпевненість, сценічне хвилювання, компоненти виконавської надійності сформовані не повністю.
Високий (творчо-професійний)	10	У здобувача вищої освіти сформований стійкий інтерес до опанування фаховими вокальними вміннями, бажання розширювати знаннєву базу в галузі вокальної педагогіки, реалізовувати власний вокальний потенціал. У студента добре закріплені навички нижньореберно-діафрагматичного (костоабдомінального) типу співацького дихання; вироблене вміння підтримувати вдихальну установку під час співу; наявна активність роботи дихальних м'язів; студент володіє навичкою ланцюгового дихання під час співу у вокальному ансамблі. Діапазон співацького голосу розвинений достатньо (півтори октави); голос володіє яскравими тембральними характеристиками, розвиненим співацьким вібрато; добре розвинений динамічний діапазон; співацький голос характеризується політністю звуку, блиском, об'ємністю звучання. Високий рівень сформованості технічних співацьких умінь дозволяє ефективно втілювати художній задум вокального твору під час публічного виступу.

11	Здобувач вищої освіти має сформовані чіткі установки в роботі з опанування вокально-технічних та виконавських співацьких навичок, добре розвинені навички свідомого координування власного процесу голосоутворення. Технічний бік вокального виконавства характеризується розвиненістю навичок співу на опорі, швидкого, активного, безшумного вдиху та подовженого, рівномірного, без поштовхів, контрольованого, економного видиху. Вокальне мовлення чітке та виразне; артикуляційні органи активні, нижня щелепа розкута; сформовані навички нівелювання звучання голосних; приголосні у співі вимовляються швидко та чітко; сформовані навички співу “на позіху”, м’яке піднебіння активне. Співацька постава добре сформована м’язи корпусу та дихальні м’язи активні; голова знаходить у природньому положенні, м’язи обличчя та шиї розслаблені, що складає сприятливі умови для правильного процесу звукоутворення. Розвинені навички слухового контролю вокального процесу; точного інтонування; розвинені гармонічна та мелодична складові музичного слуху; сформовані навички співу акапела та навички ансамблевого співу.
12	Здобувач вищої освіти має стійкий інтерес до занять з постановки голосу, чітке усвідомлення необхідності високого рівня розвитку власних вокальних можливостей для ефективної роботи у школі. Вокально-технічні навички розвинені на високому рівні: сформований правильний механізм звукоутворення; виражений змішаний тип резонування; співацькі регістри згладжені, перехідні ноти прикриті; голос у верхній ділянці діапазону звучить прикрито; наявні навички співу “на позіху”; сформовані навички утримування високої співацької позиції, співацької установки; сформовані навички природного ненапруженого співу на всіх ділянках діапазону; студент володіє точною атакою звуку у співі. Сформовані вокально-виконавські навички виконання вокальних творів, реалізації творчого задуму, інтерпретації, нюансування; студент володіє культурою концертно-виконавської поведінки, навичками сценічної жестикуляції, міміки, пластики; сформовані навички передачі художнього змісту вокального твору за допомогою засобів художньої вокальної виразності; розвинена емоційність, образність виконання творів; розвинена вокальна надійність виконання вокальних творів в умовах публічного виступу.

Оцінювання поточної успішності здійснюється на практичних заняттях з дисципліни за 12-ти бальною шкалою згідно із зазначеними вище критеріями.

Загальна оцінка поточної успішності встановлюється шляхом обчислення середнього арифметичного від усіх отриманих на практичних заняттях балів та переведення їх у визначену програмою кількість балів (мах- 70 балів) за формулою, у відповідності до чинного положення про рейтингову систему оцінювання (Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка» https://drive.google.com/file/d/1aD_jeL-jGRbDWAegkQ58tdMxxbqQKuff/view).

Якщо здобувач не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточної успішності. Пропущені заняття здобувач має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Здобувачеві, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Здобувач, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Поточну заборгованість, пов'язану з непідготовленістю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, здобувач повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12). Рейтингова оцінка у балах знань, умінь і навичок здобувача на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля обчислюється після проведення цих занять та ліквідації ним поточної заборгованості, пов'язаної з пропусками занять, непідготовленістю або недостатньою підготовленістю до них відповідно до «Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка» https://drive.google.com/file/d/1aD_jeL-jGRbDWAegkQ58tdMxxbqQKuff/view).

Самостійна робота

Оцінювання самостійної роботи відбувається на практичних заняттях з дисципліни. Здобувач висвітлює опрацьовану тему самостійної роботи і отримує оцінку, яка є складовою загальної оцінки за практичні заняття (окремо бали не виставляються).

В ході оцінювання самостійної роботи здобувача вищої освіти враховується:

- рівень сформованості вокально-технічних виконавських умінь;
- рівень сформованості художньо-виконавських умінь;
- обізнаність з вокально-педагогічним репертуаром;
- доцільність застосування вокально-дидактичного матеріалу в ході самостійних вправлянь;
- рівень володіння професійною термінологією.

Модульна контрольна робота

Модульну контрольну роботу проводиться у формі академічного концерту і передбачає виконання напам'ять індивідуального навчального репертуару студента. Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Критерії оцінювання МКР

1 змістовий модуль (модульна контрольна робота – 20 балів) (вокаліз, українська народна пісня (а капела))

Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Високий рівень (18-20 балів)	Здобувач вищої освіти демонструє високий рівень вокально-технічної підготовки (сформовані навички звуковидобування та голосоведення; володіння нижньо-реберним діафрагматичним типом співацького дихання, здатністю економного використання повітря під час співацького видиху; чіткість артикуляції та виразність вокальної дикції). Студент демонструє високий рівень сформованості культури поведінки на сцені, усвідомлене використання засобів вокально-виконавської виразності у співі.
Достатній рівень (15-17 балів)	Студент правильно виконує індивідуальну вокальну програму демонструючи достатній рівень сформованості вокально-виконавських навичок. Вокально-технічний бік виконавства характеризується володінням сформованим правильним співацьким диханням, навичками звукоутворення та голосоведення, однак немає чіткої взаємокоординації між оцінювальними навичками та голосовими зв'язками, що стає причиною неточного інтонування; не високий рівень сформованості вокально-артикуляційних умінь не дозволяє демонструвати високого ступеня виразної вокальної мови.
Середній рівень (12-14 балів)	Здобувач вищої освіти володіє середнім рівнем розвитку вокально-технічних та художньо-виконавських умінь, припускається помилок у відтворенні літературного тексту та нотного матеріалу. Епізодично вірно використовує засоби художньої виразності, що не дозволяє досягнути достатнього виразного співу.
Початковий рівень (менше ніж 12 балів)	Здобувач вищої освіти припускається суттєвих помилок при спробі відтворити музичний твір напам'ять, комплекс вокально-технічних умінь та навичок сформований фрагментарно, відсутня чітка взаємозкоординованість у роботі генераторної, енергетичної та резонаторної систем голосового апарату.

2 змістовий модуль (модульна контрольна робота – 20 балів) (українська народна пісня, романс українського композитора)

Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Високий рівень (18-20 балів)	Здобувач вищої освіти демонструє високий рівень володіння навичками резонансного співу; вміло поєднує грудне та головне резонування; успішно активізує головне резонування у верхньому відрізку діапазону; активно використовує грудне резонування у

	нижньому його відрізьку; ефективно використовує змішане резонування. Демонструє високий рівень сформованості вокально-технічних умінь та навичок. Студент усвідомлено використовує вокальні художньо-виражальні засоби у співі.
Достатній рівень (15-17 балів)	Студент правильно виконує індивідуальну вокальну програму демонструючи достатній рівень сформованості вокально-виконавських навичок. Вокально-технічний бік виконавства характеризується володінням сформованими навичками резонансного співу, задіювання грудного та головного резонування; однак немає добре відпрацьованої здатності активного використання змішаного резонування на всьому відрізьку діапазону співацького голосу, що стає причиною невміння використовувати прийом прикриття звучання у верхньому відрізьку діапазону.
Середній рівень (12-14 балів)	Здобувач вищої освіти володіє середнім рівнем розвитку вокально-технічних та художньо-виконавських умінь, припускається помилок у відтворенні літературного тексту та нотного матеріалу; невпевнено демонструє здатність використання резонансної техніки співу.
Початковий рівень (менше ніж 12 балів)	Здобувач вищої освіти припускається суттєвих помилок при спробі відтворити музичний твір напам'ять, комплекс вокально-технічних умінь та навичок, навичок резонансного співу сформований фрагментарно, відсутня чітка взаємозкоординованість у роботі резонаторів та голосотвірних органів.

3 змістовий модуль (модульна контрольна робота – 5 балів) (твір сучасного українського або зарубіжного композитора, обробка української народної пісні)

Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Високий рівень (5 балів)	Студент демонструє високий рівень розвитку акустичних якостей співацького голосу (зуківисотного діапазону, динамічного діапазону, розвиненість індивідуального тембрального забарвлення співацького звуку, насиченість звучання голосу, природність співацького вібрато); уміє формувати оптимальний імпеданс, що забезпечує ефективність звукоутворення та голосоведення, роботу голосового апарату в оптимальному режимі.
Достатній рівень (4 бали)	Студент володіє добре розвиненим блиском, політністю співацького звуку, густотою звучання, об'ємністю голосу, співацьке вібрато достатньо розвинене. Студент усвідомлює механізми формування кращих акустичних якостей співацького голосу, проте не завжди вдало їх демонструє у процесі фонації.
Середній рівень (3 бали)	Здобувач вищої освіти володіє середнім ступенем розвитку акустичних характеристик співацького голосу; студент припускається помилок в ході вокального виконавства, що

	перешкоджає формувати завершений художній образ вокального твору.
Початковий рівень (менше ніж 3 бали)	Студент припускається суттєвих помилок в ході виконання вокальних творів, навички свідомого координування процесу голосоутворення не сформовані. Здобувач вищої освіти не володіє навичками свідомого формування кращих акустичних якостей співацького голосу.

4 змістовий модуль (модульна контрольна робота – 5 балів) (твір сучасного українського, обробка української народної пісні)

Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Високий рівень (5 балів)	Студент демонструє високий рівень розвитку навичок кантিলени у співі, філірування звуку, рухливості та гнучкості голосу; майстерно використовує різноманітні прийоми вокальної техніки з метою втілення художнього образу вокального твору.
Достатній рівень (4 бали)	Студент володіє навичками кантিলени у співі, філірування звуку, навичками колоратурної техніки на достатньому рівні; володіє добре розвиненим вокально-технічними навичками.
Середній рівень (3 бали)	Технічні прийоми голосоутворення, такі як кантілена, навички співу стакато та лігато, філірування звуку розвинені слабо, студент припускається помилок в ході вокального виконавства, що заважає формувати завершений художній образ вокального твору.
Початковий рівень (менше ніж 3 бали)	Студент припускається суттєвих помилок в ході виконання вокальних творів, навички свідомого координування процесу голосоутворення не сформовані.

5 змістовий модуль (модульна контрольна робота – 5 балів) (обробка української народної пісні, вокальний твір композитора-класика)

Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Високий рівень (5 балів)	Студент майстерно володіє прийомами згладжування перехідних нот, міжрегістрових переходів; голос звучить рівно на усьому діапазоні; демонструє високий рівень вокально-технічної підготовки, відпрацьованість складного комплексу вокально-виконавських навичок, здатність тонкого координування власного процесу голосоутворення на основі глибокого усвідомлення закономірностей роботи голосового апарату.
Достатній рівень (4 бали)	Студент демонструє достатній ступінь сформованості навичок змішування грудного та головного резонування на усіх відрізках діапазону; здатність до згладжування міжрегістрових переходів сформована не в повній мірі; комплекс вокально-технічних, художньо-виконавських навичок розвинений достатньо.
Середній рівень (3 бали)	Здобувач вищої освіти володіє навичками згладжування регістрів співацького голосу на середньому рівні, міжрегістрові переходи

	не відпрацьовані достатньо, навички прикритого звучання верхнього відрізка діапазону не достатньо розвинені; студенту важко здійснювати координування власного процесу голосоутворення, необхідного, щоб досягнути рівного, наповненого звучання голосу
Початковий рівень (менше ніж 3 бали)	Студент володіє навичками згладження регістрів співацького голосу на початковому рівні, припускається суттєвих помилок в ході виконання міжрегістрових переходів.

**6 змістовий модуль (модульна контрольна робота – 5 балів)
(обробка української народної пісні, вокальний твір зарубіжного композитора)**

Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Високий рівень (5 балів)	Вокально-слухові уміння студента розвинені на високому рівні; здобувач демонструє майстерне володіння пасивним вокальним слухом, як здатністю до свідомого координування та корекції власного процесу голосоутворення; усвідомлено використовує навички активного вокально-педагогічного слуху в ході аналізу виконання вокальних творів іншими виконавцями.
Достатній рівень (4 бали)	Навички вокально-слухової координації процесу фонації студента добре розвинені, студент може аналізувати якість звучання власного голосу, характер роботи голосового апарату з опорою на внутрішні відчуття під час співу та аналіз звучання власного голосу; комплекс вокально-технічних, художньо-виконавських навичок розвинений достатньо.
Середній рівень (3 бали)	Студенту важко здійснювати координування власного процесу голосоутворення з опорою на слухові уявлення про звучання власного голосу та внутрішні вібраційні, барорецепторні, м'язові відчуття; навички активного вокально-педагогічного слуху не сформовані; комплекс вокально-технічних умінь розвинений на середньому рівні, що перешкоджає успішному творенню художнього образу на сцені.
Початковий рівень (менше ніж 3 бали)	Студент володіє вокально-слуховими навичками на початковому рівні, припускається суттєвих помилок в ході виконання вокальних творів, неточності інтонування, навички координування власного процесу голосоутворення з опорою на слуховий контроль не сформовані.

**7 змістовий модуль (модульна контрольна робота – 10 балів)
(обробка української народної пісні, вокальний твір сучасного українського композитора)**

Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Високий рівень (9-10 балів)	Студент демонструє високий рівень сформованості культури поведінки на сцені, тонке відчуття музичного стилю, усвідомлене використання засобів вокально-виконавської виразності у співі; безпомилково відтворює вокальний матеріал в умовах публічного

	виступу, демонструє високий рівень емоційної саморегуляції в ході вокального виконавства.
Достатній рівень (8 балів)	Студент демонструє добре володіння голосом, здатність здійснювати координування власного процесу голосоутворення після зауваження викладача. Вокально-технічний бік вокального виконавства характеризується достатнім рівнем розвитку необхідних виконавських умінь.
Середній рівень (6-7 балів)	Здобувач вищої освіти володіє середнім рівнем розвиненості здатності до координування власного процесу голосоутворення в умовах публічного виступу, нездатність долати надмірне хвилювання, що негативно відбивається на якості звучання співацького голосу; невміння ефективно боротися зі сценічним хвилюванням перешкоджає досягненню виконавської свободи; вокально-виконавська надійність слабо розвинена.
Початковий рівень (менше ніж 6 балів)	Комплекс вокально-технічних умінь та навичок сформований фрагментарно; здобувач вищої освіти припускається суттєвих помилок при спробі відтворити музичний твір напам'ять, вокально-виконавська надійність не розвинена.

**8 змістовий модуль (модульна контрольна робота – 10 балів)
(обробка української народної пісні, вокальний твір сучасного українського або зарубіжного композитора)**

Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Високий рівень (9-10 балів)	Студент успішно та усвідомлено використовує засоби вокально-виконавської виразності у співі; демонструє тонке відчуття музичного стилю; високий рівень розвиненості вокально-технічних умінь дозволяє створювати переконливий, яскравий художній образ в ході виконання вокальних творів публічно; демонструє високий рівень сформованості культури поведінки на сцені, виконавської надійності.
Достатній рівень (8 балів)	Студент демонструє достатній рівень сформованості вокально-виконавських навичок. Вокально-технічний бік вокального виконавства характеризується достатнім рівнем розвитку необхідних виконавських умінь, однак відсутність чіткої взаємокоординації між оцінювально-аналізувальними навичками та голосовими складками стає причиною неточностей у відтворенні вокального матеріалу. Студент добирає правильні засоби музичної виразності (темп, динаміка, агогіка), проте має складності з реалізацією їх використання через певну обмеженість вокально-технічних можливостей.
Середній рівень (6-7 балів)	Здобувач вищої освіти володіє середнім рівнем розвитку вокально-технічних та художньо-виконавських умінь; не демонструє достатньої виразності у співі; не готовий самостійно добирати необхідні художньо-виражальні засоби, що дозволило б реалізувати власний художній задум.

Початковий рівень (менше ніж 6 балів)	Комплекс вокально-технічних умінь та навичок сформований фрагментарно; здобувач вищої освіти припускається суттєвих помилок при спробі відтворити музичний твір напам'ять; не готовий втілювати художній образ у вокальному виконавстві.

Важливою умовою під час оцінювання МКР виступає дотримання здобувачем правил академічної доброчесності, регламентованих «Положенням про дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка»

(https://drive.google.com/file/d/0B_EBvdN4dQSlMUozdmc2Ti0xY3MzMS1hbjlXLVVQSDZmNjU4/view?usp=sharing) та «Кодексом академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка» (<https://salo.li/26a3edf>).

Здобувачі, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Семестровий залік (100 балів)

Якщо здобувач не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях; не виконав або виконав МКР, завдання самостійної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Здобувачі, які не мають академічної заборгованості за результатами поточного контролю, отримують оцінки за результатами підсумкового контролю у формі заліку з кредитного модуля (навчальної дисципліни).

Здобувачі, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, отримують за результатами підсумкового контролю у формі заліку оцінку F або FX за шкалою ECTS та „не зараховано” за національною шкалою. Здобувачі, які мають академічну заборгованість за результатами підсумкового контролю у формі заліку, зобов'язані ліквідувати її в терміни, визначені графіком ліквідації академічної заборгованості (регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університету імені Івана Огієнка» (<https://drive.google.com/open?id=1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86>)).

В умовах застосування дистанційних технологій навчання

організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)»

(https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

Зарахування результатів неформальної / інформальної освіти регулюється «Порядком визнання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (нова редакція)» (<https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJp0mO9FjUJumB4T/view?usp=sharing>).

Зараховуються результати навчання отримані шляхом неформальної освіти:

- закінчення професійних курсів, участь у семінарах або тренінгах, майстер-класах, тематика яких відповідає змісту навчальної дисципліни (окремі теми або змістовий модуль);
- призове місце у міжнародних та вітчизняних мистецьких конкурсах та фестивалях зараховується як МКР.

Підсумковий контроль Семестровий екзамен (40 балів) 6 семестр

Об'єктом контролю є рівень сформованості комплексу вокально-технічних умінь та навичок, засвоєння практичних вокально-виконавських умінь, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни.

Екзамен з навчальної дисципліни проводиться у 6 семестрі у формі контрольного заходу (академічного концерту), на якому здійснюється діагностика рівня сформованості відповідних фахових компетентностей.

Програма семестрового екзамену:

1. Обробка української народної пісні (**10 балів**).
2. Твір сучасного українського композитора (**15 балів**).
3. Романс українського або зарубіжного композитора (**15 балів**).

Критерії оцінювання 1 питання програми семестрового екзамену (10 балів).

Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Високий рівень (9-10 балів)	Студент демонструє глибоке знання історії народної пісні, розуміє її походження, значення, соціальні функції, здатність виконувати пісню в стилі, що відповідає жанру та регіону; майстерно володіє прийомами згладжування перехідних нот, міжрегістрових

	переходів; голос звучить рівно на усьому діапазоні; демонструє високий рівень вокально-технічної підготовки, відпрацьованість складного комплексу вокально-виконавських навичок, здатність тонкого координування власного процесу голосоутворення на основі глибокого усвідомлення закономірностей роботи голосового апарату.
Достатній рівень (8 бали)	Студент демонструє гармонійне поєднання вокалу та артистичного образу народної пісні; достатній ступінь сформованості навичок змішування грудного та головного резонування на усіх відрізках діапазону; здатність до згладжування міжрегістрових переходів сформована не в повній мірі; комплекс вокально-технічних, художньо-виконавських навичок розвинений достатньо.
Середній рівень (6-7 бали)	Здобувач вищої освіти не демонструє доброго розуміння та правильного використання специфічних для виконання народної пісні прийомів. Студент володіє навичками згладжування регістрів співацького голосу на середньому рівні, міжрегістрові переходи не відпрацьовані достатньо, навички прикритого звучання верхнього відрізка діапазону не достатньо розвинені; студенту важко здійснювати координування власного процесу голосоутворення, необхідного, щоб досягнути рівного, наповненого звучання голосу.
Початковий рівень (менше ніж 6 бали)	Студент припускається суттєвих помилок в ході виконання української народної пісні, демонструє відсутність розуміння специфіки виконання творів такого типу, невміння користуватися необхідними виконавськими прийомами.

Критерії оцінювання 2 питання програми семестрового екзамену (15 балів).

Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Високий рівень (14-15 балів)	Студент успішно та усвідомлено використовує засоби вокально-виконавської виразності виконуючи твір сучасного українського композитора; демонструє тонке відчуття музичного стилю; високий рівень розвиненості вокально-технічних умінь дозволяє створювати переконливий, яскравий художній образ в ході виконання вокальних творів публічно; демонструє високий рівень сформованості культури поведінки на сцені, виконавської надійності.
Достатній рівень (11-13 бали)	Студент демонструє достатній рівень сформованості вокально-виконавських навичок в ході виконання сучасного твору українського композитора, необхідними вокально-виконавськими прийомами. Вокально-технічний бік вокального виконавства характеризується достатнім рівнем розвитку необхідних виконавських умінь, однак відсутність чіткої взаємокоординації між оцінювально-аналізувальними навичками та голосовими складками стає причиною неточностей у відтворенні вокального матеріалу. Студент добирає правильні засоби музичної виразності (темп, динаміка, агогіка), проте має складності з реалізацією їх

	використання через певну обмеженість вокально-технічних можливостей.
Середній рівень (9-10 бали)	Здобувач вищої освіти володіє середнім рівнем розвитку вокально-технічних та художньо-виконавських умінь; не демонструє достатньої виразності у співі; не готовий самостійно добирати необхідні художньо-виражальні засоби, що дозволило б реалізувати власний художній задум.
Початковий рівень (менше ніж 9 бали)	Комплекс вокально-технічних умінь та навичок сформований фрагментарно; здобувач вищої освіти припускається суттєвих помилок при спробі відтворити музичний твір напам'ять; не готовий втілювати художній образ у вокальному виконавстві.

Критерії оцінювання 3 питання програми семестрового екзамену (15 балів).

Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Високий рівень (14-15 балів)	Виконуючи романс українського або зарубіжного композитора студент успішно та усвідомлено використовує засоби вокально-виконавської виразності; демонструє високий рівень розвиненості вокально-технічних умінь дозволяє створювати переконливий, яскравий художній образ в ході виконання романсу; демонструє високий рівень сформованості культури поведінки на сцені, виконавської надійності.
Достатній рівень (11-13 бали)	Студент демонструє достатній рівень сформованості вокально-виконавських навичок в ході виконання романсу українського або зарубіжного композитора, необхідними вокально-виконавськими прийомами. Вокально-технічний бік вокального виконавства характеризується достатнім рівнем розвитку необхідних виконавських умінь, однак відсутність чіткої взаємокоординації між оцінювально-аналізувальними навичками та голосовими складками стає причиною неточностей у відтворенні вокального матеріалу.
Середній рівень (9-10 бали)	Здобувач вищої освіти володіє середнім рівнем розвитку вокально-технічних та художньо-виконавських умінь, що не дозволяє на високому рівні вокально-виконавської майстерності виконувати романс українського чи зарубіжного композитора; не демонструє достатньої виразності у співі; не готовий самостійно добирати необхідні художньо-виражальні засоби, що дозволило б реалізувати власний художній задум.
Початковий рівень (менше ніж 9 бали)	Комплекс вокально-технічних умінь та навичок сформований фрагментарно; здобувач вищої освіти припускається суттєвих помилок при спробі відтворити музичний твір напам'ять; не готовий втілювати художній образ у вокальному виконавстві.

Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен) (40 балів)

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання
36-40	«Відмінно»	Студент демонструє високий рівень вокально-виконавської майстерності, тонке відчуття стилю, демонструє високий рівень володіння комплексом вокально-технічних умінь та навичок; розвиненість художньо-виконавських вокальних вмінь дозволяє повністю реалізувати індивідуальний інтерпретаторський задум виконавця.
30-34	«Добре»	Здобувач вищої освіти демонструє достатній рівень володіння вокально-технічними та художньо-виконавськими вміннями та навичками; добру скоординованість роботи усіх елементів голосотвірної системи; індивідуальну вокальну програму виконує з незначними помилками, неточностями.
24-28	«Задовільно»	Обмеженість вокально-технічних можливостей студента не дозволяють втілювати художній задум твору, діапазон голосу розвинений частково, недостатній рівень розвитку акустичних характеристик співацького звуку звужує виконавські можливості здобувача.
10-22	«Незадовільно»	Здобувач вищої освіти демонструє низький рівень сформованості вокально-технічних та художньо-виконавських умінь, припускається помилок у відтворенні літературного та музичного матеріалу творів індивідуальної вокальної програми.
1-9	«Незадовільно»	Здобувач вищої освіти не справляється з вимогами індивідуальної вокальної програми, припускається суттєвих помилок при спробах відтворити музичний твір напам'ять. Студент не набув необхідних фахових компетентностей, потребує повторного вивчення курсу.

Семестровий екзамен (40 балів)

8 семестр

Об'єктом контролю є стан розвиненості вокально-виконавської майстерності здобувачів вищої освіти, сформованості комплексу вокально-технічних умінь та навичок, розвиненості вокально-виконавської надійності студентів, культури поведінки на сцені.

Екзамен з навчальної дисципліни проводиться у 8 семестрі у формі контрольного заходу (академічного концерту), на якому здійснюється діагностика рівня сформованості відповідних фахових компетентностей.

Програма семестрового екзамену:

1. Обробка української народної пісні (**10 балів**).

2.Твір сучасного українського або зарубіжного композитора (15 балів).

3.Арія або романс українського або зарубіжного композитора (15 балів).

Критерії оцінювання 1 питання програми семестрового екзамену (10 балів).

Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Високий рівень (9-10 балів)	Студент демонструє глибоке знання історії народної пісні, розуміє її походження, значення, соціальні функції, здатність виконувати пісню в стилі, що відповідає жанру та регіону; майстерно володіє прийомами згладжування перехідних нот, міжрегістрових переходів; голос звучить рівно на усьому діапазоні; демонструє високий рівень вокально-технічної підготовки, відпрацьованість складного комплексу вокально-виконавських навичок, здатність тонкого координування власного процесу голосоутворення на основі глибокого усвідомлення закономірностей роботи голосового апарату.
Достатній рівень (8 бали)	Студент демонструє гармонійне поєднання вокалу та артистичного образу народної пісні; достатній ступінь сформованості навичок змішування грудного та головного резонування на усіх відрізках діапазону; здатність до згладжування міжрегістрових переходів сформована не в повній мірі; комплекс вокально-технічних, художньо-виконавських навичок розвинений достатньо.
Середній рівень (6-7 бали)	Здобувач вищої освіти не демонструє доброго розуміння та рпавільного використання специфічних для виконання народної пісні прийомів. Студент володіє навичками згладжування регістрів співацького голосу на середньому рівні, міжрегістрові переходи не відпрацьовані достатньо, навички прикритого звучання верхнього відрізка діапазону не достатньо розвинені; студенту важко здійснювати координування власного процесу голосоутворення, необхідного, щоб досягнути рівного, наповненого звучання голосу.
Початковий рівень (менше ніж 6 бали)	Студент припускається суттєвих помилок в ході виконання української народної пісні, демонструє відсутність розуміння специфіки виконання творів такого типу, невміння користуватися необхідними виконавськими прийомами.

Критерії оцінювання 2 питання програми семестрового екзамену (15 балів).

Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Високий рівень (14-15 балів)	Студент успішно та усвідомлено використовує засоби вокально-виконавської виразності виконуючи твір сучасного українського або зарубіжного композитора; демонструє тонке відчуття музичного стилю; високий рівень розвиненості

	вокально-технічних умінь дозволяє створювати переконливий, яскравий художній образ в ході виконання вокальних творів публічно; демонструє високий рівень сформованості культури поведінки на сцені, виконавської надійності.
Достатній рівень (11-13 бали)	Студент демонструє достатній рівень сформованості вокально-виконавських навичок в ході виконання сучасного твору українського або зарубіжного композитора, необхідними вокально-виконавськими прийомами. Вокально-технічний бік вокального виконавства характеризується достатнім рівнем розвитку необхідних виконавських умінь, однак відсутність чіткої взаємокоординації між оцінювальними навичками та голосовими складками стає причиною неточностей у відтворенні вокального матеріалу. Студент добирає правильні засоби музичної виразності (темп, динаміка, агогіка), проте має складності з реалізацією їх використання через певну обмеженість вокально-технічних можливостей.
Середній рівень (9-10 бали)	Здобувач вищої освіти володіє середнім рівнем розвитку вокально-технічних та художньо-виконавських умінь; не демонструє достатньої виразності у співі; не готовий самостійно добирати необхідні художньо-виражальні засоби, що дозволило б реалізувати власний художній задум.
Початковий рівень (менше ніж 9 бали)	Комплекс вокально-технічних умінь та навичок сформований фрагментарно; здобувач вищої освіти припускається суттєвих помилок при спробі відтворити музичний твір напам'ять; не готовий втілювати художній образ у вокальному виконавстві.

Критерії оцінювання 3 питання програми семестрового екзамену (15 балів).

Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Високий рівень (14-15 балів)	Виконуючи арію або романс українського або зарубіжного композитора студент успішно та усвідомлено використовує засоби вокально-виконавської виразності; демонструє високий рівень розвиненості вокально-технічних умінь дозволяє створювати переконливий, яскравий художній образ в ході виконання романсу; демонструє високий рівень сформованості культури поведінки на сцені, виконавської надійності.
Достатній рівень (11-13 бали)	Студент демонструє достатній рівень сформованості вокально-виконавських навичок в ході виконання арії або романсу українського або зарубіжного композитора, необхідними вокально-виконавськими прийомами. Вокально-технічний бік вокального виконавства характеризується достатнім рівнем розвитку необхідних виконавських умінь, однак відсутність чіткої взаємокоординації між оцінювальними навичками та голосовими складками стає причиною неточностей у відтворенні вокального матеріалу.
Середній рівень (9-10 бали)	Здобувач вищої освіти володіє середнім рівнем розвитку вокально-технічних та художньо-виконавських умінь, що не дозволяє на високому рівні вокально-виконавської майстерності

	виконувати арію або романс українського чи зарубіжного композитора; не демонструє достатньої виразності у співі; не готовий самостійно добирати необхідні художньо-виражальні засоби, що дозволило б реалізувати власний художній задум.
Початковий рівень (менше ніж 9 бали)	Комплекс вокально-технічних умінь та навичок сформований фрагментарно; здобувач вищої освіти припускається суттєвих помилок при спробі відтворити музичний твір напам'ять; не готовий втілювати художній образ у вокальному виконавстві.

Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен) (40 балів)

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання
36-40	«Відмінно»	Студент демонструє високий рівень вокально-виконавської майстерності, тонке відчуття стилю, демонструє високий рівень володіння комплексом вокально-технічних умінь та навичок; розвиненість художньо-виконавських вокальних вмінь дозволяє повністю реалізувати індивідуальний інтерпретаторський задум виконавця.
30-34	«Добре»	Здобувач вищої освіти демонструє достатній рівень володіння вокально-технічними та художньо-виконавськими вміннями та навичками; добру скоординованість роботи усіх елементів голосотвірної системи; індивідуальну вокальну програму виконує з незначними помилками, неточностями.
24-28	«Задовільно»	Обмеженість вокально-технічних можливостей студента не дозволяють втілювати художній задум твору, діапазон голосу розвинений частково, недостатній рівень розвитку акустичних характеристик співацького звуку звужує виконавські можливості здобувача.
10-22	«Незадовільно»	Здобувач вищої освіти демонструє низький рівень сформованості вокально-технічних та художньо-виконавських умінь, припускається помилок у відтворенні літературного та музичного матеріалу творів індивідуальної вокальної програми.
1-9	«Незадовільно»	Здобувач вищої освіти не справляється з вимогами індивідуальної вокальної програми, припускається суттєвих помилок при спробах відтворити музичний твір напам'ять. Студент не набув необхідних фахових компетентностей, потребує повторного вивчення курсу.

Рейтингова оцінка у балах знань, умінь і навичок здобувача на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля обчислюється після проведення цих занять та ліквідації поточної заборгованості, пов'язаної з пропусками занять, невідповідністю або недостатньою підготовленістю до них.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
67 – 73	D	задовільно	
60 – 66	E		
35 – 65	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна: дисципліна не потребує спеціального програмного забезпечення. Використовуються: фортепіано, комп'ютер, нотний матеріал.

12. Рекомендована література.

Основна.

1. Виконавська підготовка за фахом (вокал) : методичні рекомендації [уклад. О.І. Габель]. Мукачево : РВЦ МДУ, 2022. 20 с. <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi77/0057263.pdf>
2. Гринь Л.О. Теорія вокальної педагогіки : навчальний посібник. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2024. 135 с. <http://surl.li/vstmab>
3. Прядко О.М. Історія розвитку вокально-хорового мистецтва України : навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2024. 120 с. <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/8101>
4. Прядко О.М. Постановка голосу: Методика роботи з високими жіночими співацькими голосами : навчальний посібник. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2019. 148 с.

5.Черній В.В., Одайник С.І., Тітова О.Р. Удосконалення вокально-виконавської майстерності в навчальному процесі : навчальний посібник для здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Музичне мистецтво». Житомир, 2024. 166 с. <http://eprints.zu.edu.ua/39320/1/maket.pdf>

Додаткова

1.Антонюк В.Г. Вокальна педагогіка (сольний спів) : підручник. Київ : ЗАТ «Віпол», 2007. 174 с.

2.Антонюк В.Г. Постановка голосу: Навчальний посібник для студентів вищих музичних навчальних закладів. Київ : Українська ідея, 2000. 68 с.

3.Бриліна В. Вокальна професійна підготовка вчителя музики : методичний посібник. Вінниця : Нова книга, 2013. 95 с.

4.Доронюк В.Д. Основи вокально-педагогічної творчості вчителя музики: навч. посіб. для викладачів і студентів вищих навч. закладів і вчителів музики шкіл різного типу. Івано-Франківськ : Видавничо-дизайнерський відділ ЦІТ, 2007. 306 с.

5.Дрожжина Н.В. Вокальне мистецтво естради: історія, теорія, практика : навчальний підручник для здобувачів ступеня магістра закладів вищої освіти культури і мистецтв III-IV рівня акредитації зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво» спеціалізації «Музичне мистецтво естради». Харків : Видавництво «Естет Принт», 2019. 336 с. https://num.kharkiv.ua/share/books/підручник_Дрожжина_2020.pdf

6.Жишкович М. Основи вокально-педагогічних навиків : метод. поради для студ. вокальних ф-тів вищих навч. закладів к-ри і мистецтв III – IV рівнів акредитації. Львів, 2007. 43 с.

7.Здоров'язбережувальні технології у вокальній практиці : методичний посібник [укл. Крпенко О.]. Слов'янськ : Ви-во Б.І. маторіна, 2020. 59 с. <https://donopdut.org.ua/wp-content/uploads/2021/03/Zdorovyazberezhuvalni-tekhnologii-vokalniy-praktici-.pdf>

8.Кушка Я.С. Методика навчання співу : посібник з основ вокальної майстерності. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2010. 288 с.

9. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів з дисципліни «Постановка голосу» / Уклад. Л.М. Червонська, І.М. Пашенко. Мелітополь : Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2019. 40 с. <http://surl.li/nuexsu>

10.Можайкіна Н.С. Методика викладання вокалу. Хрестоматія: навчальний посібник. Київ : Видавництво Ліра-К, 2016. 2016 с.

11.Откидач В.М. Естрадний спів і шоу-бізнес : навч.-метод. посібник. Вінниця : Нова Книга, 2013. 368 с.

12. Печенюк М.А. Методичні засади навчання співу у підготовці майбутнього вчителя музичного мистецтва. // Монографія Професійно-педагогічна підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва. Кам'янець-Подільський: ПП Д.Г. Зволейко, 2020. С. 92-111 <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/5563/Profesiino-peda>

[hohichna-pidhotovka-maibutnoho-vchytelia-muzychnoho-mystetstva-monohrafiia.pdf?sequence=1&isAllowed=y](#)

13. Прохорова Л. Українська естрадна вокальна школа. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів культури і мистецтва III-IV рівнів акредитації. Видання друге. Вінниця: НОВА КНИГА, 2006. 384 с.

14. Прядко О.М. Вокальна підготовка вчителя музичного мистецтва : монографія. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2016. 192 с.

15. Прядко О.М. Розвиток співацького голосу : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : Сисин О.В., 2010. 128 с.

16. Прядко О. Психолого-педагогічні аспекти оцінювання знань та вмінь студентів на заняттях з постановки голосу / Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький: Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, 2023. Випуск 209. С. 253-257. <https://pednauk.cuspu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/1553>

17. Стасько Г.Є., Шуляр О.Д., Сливоцький М.П. Голос людини та вокальна робота з ним : монографія. Івано-Франківськ : Видавництво Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2010. 336 с.

18. Стасько Г.Є. Психотехніка співу у вокальній педагогіці : монографія. Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпатського н-ту ім. В.Стефаника, 2011. 175 с.

19. Стахевич О. Основи вокальної педагогіки. Природно-наукові теорії сольного співу : курс лекцій : навч. посібник для студентів диригентсько-хорових факультетів музичних і педагогічних вузів. Суми, 2002. 91 с.

20. Юцевич Ю. Музика: словник-довідник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. 352 с.

Електронні ресурси

13. Рекомендовані джерела інформації.

http://www.nbuv.gov.ua/node/66	Національна бібліотека імені В.І.Вернадського Фонд музичних та нотних видань
https://mubis.com.ua	Музична бібліотека
https://composersukraine.org/index.php?id=2351	Національна спілка композиторів України
http://ukrnotes.in.ua/poshuk.php	Сайт «Ноти українських композиторів»
http://www.uaestrada.org	Золотий фонд української естради
https://uk.wikipedia.org/wiki/Портал:Українська_музика/Музичні_сайти_України	Портал української музики
https://library.kpnu.edu.ua	Бібліотека К-ПНУ імені Івана Огієнка

http://ruh.znaimo.com.ua/index-26750.html?page=12	Наукова бібліотека національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова
https://dnpb.gov.ua/ua/	Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. М.Сухомлинського
https://westudents.com.ua	Бібліотека українських підручників
https://e-learning.ippo.kubg.edu.ua/course/index.php?categoryid=12	Інститут післядипломної освіти. Портал Е-навчання. Мистецька освіта

Вокально-педагогічний репертуар

1. Арії, романси і пісні з репертуару. І.Паторжинського. Київ, 2012. 45 с.
2. Арії, романси та пісні західноєвропейських композиторів ХІХ – першої половини ХХ ст. : хрестоматія для співу в супроводі фортепіано [упор. Шуляр О., Стасько Г., Фіцалович Х., Сливоцький М.]. Ч. 1. Івано-Франківськ : Плай, 2005, 114 с.
3. Арії, романси та пісні західноєвропейських композиторів ХІХ – першої половини ХХ ст. : хрестоматія для співу в супроводі фортепіано [упор. Шуляр О., Стасько Г., Фіцалович Х., Сливоцький М.]. Ч. 2. Івано-Франківськ : Плай, 2005, 114 с.
4. Вокальні твори на вірші Л. України. Київ: Муз. Україна, 1991. 98 с.
5. Воронін О. 30 вокалізів на основі народних пісень. Київ: Музична Україна, 1991. 71 с.
6. Єгоричева М. Вправи для розвитку вокальної техніки. Київ: Муз. Україна, 1999. 111 с.
7. Колосова Е., Царук С. Вокально-педагогічний репертуар для високих та середніх жіночих голосів : хрестоматія. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2011. 216 с. (https://bohdan-books.com/userfiles/file/books/lib_file_1417847481.pdf)
8. Прядко О. З піснею крізь роки: монографія [за ред. проф. А.Г.Філінука]. Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М.І., 2006. 328 с.
9. Романси українських композиторів : збірник вокального репертуару для тенора в супроводі фортепіано [упоряд. Сливоцький М., Шуляр О., Стефанюк М.]. Івано-Франківськ : Видавництво «Плай» ЦІТ Прикарпатського нац. Ун-ту ім. В.Стефаника, 2009, 129 с.
10. Романси українських композиторів на слова О. Олесья. Київ 1999. 67 с.
11. Стасько Г, Шуляр О., Зелінка В. Старовинні арії та пісні композиторів ХVІ-ХVІІІ ст. : хрестоматія для співу. Івано-Франківськ. Ч. І, 2020. 178 с.
12. Стасько Г, Шуляр О., Зелінка В. Старовинні арії та пісні композиторів ХVІ-ХVІІІ ст. : хрестоматія для співу. Івано-Франківськ. Ч. І, 2020. 190 с.

13.Хрестоматія для сольного співу. Пісні, романси, арії українських композиторів : у 3 ч. / [упоряд. В.Бриліна, Л.Ставінська]. Київ : “Освіта України”, 2006. ч. 3. 248 с.